

UPRAWNIENIA TECHNIKA FARMACEUTYCZNEGO



Izabela Libera

Apteka jest miejscem pracy nie tylko farmaceutów, ale też techników farmaceutycznych, którzy wykonują w niej czynności fachowe polegające przede wszystkim na sporządzaniu, wytwarzaniu, wydawaniu produktów leczniczych i wyrobów medycznych. Przeciętny człowiek udający się do apteki nie wie, czy jest obsługiwany przez technika farmaceutycznego, czy też magistra farmacji, nie zdaje sobie sprawy z uprawnień tych osób i toczących się sporów prowadzonych przez przedstawicieli tych zawodów. Przysłowiowy Kowalski do apteki idzie przecież po lek, czy też kolokwialnie mówiąc, zrealizować receptę.

Ustawa Prawo farmaceutyczne rozróżnia magistrów farmacji i techników farmaceutycznych, zakres ich uprawnień zawodowych, możliwości pełnienia określonych funkcji, ich samodzielności czy odpowiedzialności.

Technikiem farmaceutycznym jest osoba, która ukończyła szkołę policealną publiczną lub niepubliczną z uprawnieniami szkoły publicznej i uzyskała dyplom technika farmaceutycznego. Rozróżnienie kompetencji natomiast występuje również w ramach tej grupy zawodowej z uwagi na konieczność odbycia dwuletniej praktyki zawodowej. Inne są bowiem kompetencje i uprawnienia technika z odbytą praktyką, a inne w trakcie odbywania takiej praktyki.

Technik farmaceutyczny z dwuletnią praktyką

Zgodnie z art. 91 Prawa farmaceutycznego, technik farmaceutyczny posiadający dwuletnią praktykę w aptece w pełnym wymiarze czasu pracy może wykonywać w aptece czynności fachowe polegające na sporządzaniu, wytwarzaniu, wydawaniu produktów leczniczych i wyrobów medycznych, z wyjątkiem produktów leczniczych mających w swoim składzie:

1. substancje bardzo silnie działające, określone w Urzędowym Wykazie Produktów Leczniczych dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
2. substancje odurzające,
3. substancje psychotropowe grupy I-P oraz II-P – określone w odrębnych przepisach.

Niesłusznie w niektórych aptekach przyjęło się, iż technikom nie wolno wydawać wszelkich leków psychotropowych. Powyżej wskazany art. 91 ust. 1 Prawa farmaceutycznego precyzuje grupy substancji psychotro-



wych, które mogą być wydawane tylko przez farmaceutów. Jednakże preparaty grup P-III i P-IV oraz inne leki psychotropowe niezawierające w swoim składzie substancji odurzających czy też bardzo silnie działających technik farmaceutyczny może wydawać na podstawie swoich uprawnień zawodowych.

Technik farmaceutyczny może również wykonywać czynności pomocnicze przy sporządzaniu i przygotowywaniu preparatów leczniczych, takie jak:

- sporządzanie leków do żywienia pozajelitowego,
- sporządzanie leków do żywienia dojelitowego,
- przygotowywanie leków w dawkach dziennych, w tym leków cytostaticznych,
- sporządzanie produktów radiofarmaceutycznych na potrzeby udzielania świadczeń pacjentom danego podmiotu leczniczego,
- wytwarzanie płynów infuzyjnych,
- przygotowywanie roztworów do hemodializy i dializy dootrzewnowej.

TECHNICY FARMACEUTYCZNI Z DWULETNIĄ PRAKTYKĄ SĄ UPRAWNIENI DO PEWNYCH CZYNNOŚCI KONTROLNYCH. ZGODNIE Z ART. 96 PRAWA FARMACEUTYCZNEGO MOGĄ ONI ODMÓWIĆ WYDANIA PRODUKTU LECZNICZEGO, JEŻELI JEGO WYDANIE MOŻE ZAGRAŻAĆ ŻYCIU LUB ZDROWIU PACJENTA.



Technicy farmaceutyczni z dwuletnią praktyką są także uprawnieni do pewnych czynności kontrolnych. Zgodnie bowiem z art. 96 Prawa farmaceutycznego mogą oni odmówić wydania produktu leczniczego, jeżeli jego wydanie może zagrażać życiu lub zdrowiu pacjenta, istnieje uzasadnione podejrzenie, że produkt leczniczy może być zastosowany w celu pozamedycznym, czy też gdy mają podejrzenia co do autentyczności recepty lub zapotrzebowania, bądź też wieku osoby, dla której została wystawiona recepta, oraz wobec osoby, która przedstawiła receptę do realizacji, a nie ukończyła 13. roku życia. Prawo to przysługuje również, gdy zachodzi konieczność dokonania zmian składu leku recepturowego w receptach, do których nie posiada uprawnień, i nie ma możliwości porozumienia się z osobą uprawnioną do wystawiania recept oraz gdy od dnia sporządzenia produktu leczniczego upłynęło co najmniej 6 dni – w przypadku leku recepturowego sporządzonego na podstawie recepty lub etykiety aptecznej.

Na podstawie art. 91 ust. 2a technik farmaceutyczny „jest także uprawniony do zgłaszania Prezesowi Urzędu lub podmiotowi odpowiedzialnemu działania niepożądane produktu leczniczego”.

Technik farmaceutyczny podczas praktyki

Technik odbywający praktykę ma ograniczony zakres czynności, które może wy-

konywać. Podczas 2 lat praktyki w aptece w pełnym wymiarze czasu pracy ma bowiem zdobyć uzupełnienie wykształcenia kierunkowego poprzez pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz doskonalenie umiejętności praktycznych w zakresie czynności fachowych, w szczególności polegających na sporządzaniu, wytwarzaniu i wydawaniu produktów leczniczych i wyrobów medycznych.

Program praktyki technika farmaceutycznego określony został w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2002 roku w sprawie odbywania praktyki w aptece przez technika farmaceutycznego.

Technik farmaceutyczny, zwany dalej także „praktykantem”, odbywa praktykę na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony lub na czas określony w celu odbycia praktyki.

Praktyką kieruje kierownik apteki, w której praktykant odbywa aktualnie praktykę, lub wyznaczony przez kierownika tej apteki farmaceuta, zwany opiekunem, który sporządza plan i harmonogram zajęć praktycznych i sprawuje nadzór nad ich wykonaniem, a także prowadzi zajęcia praktyczne w aptece.

Technik farmaceutyczny w trakcie odbywania praktyki może samodzielnie wykonywać czynności pomocnicze przy sporządzaniu, wytwarzaniu, wydawaniu produktów

leczniczych i wyrobów medycznych, z wyłączeniem produktów leczniczych, o których mowa w art. 91 ust. 1 ustawy, i preparatów leczniczych będących lekami do żywienia pozajelitowego, lekami do żywienia dojelitowego, lekami w dawkach dziennych, w tym lekami cytostatycznymi, płynami infuzyjnymi i roztworami do hemodializy i dializy dootrzewnowej.

Inne możliwości kariery zawodowej

Zakres czynności zawodowych techników farmaceutycznych jest ograniczony. Technik farmaceutyczny mimo odpowiedniego stażu zawodowego nie będzie mógł zostać kierownikiem apteki. Funkcja ta bowiem została zastrzeżona wyłącznie dla farmaceutów. Jednakże zgodnie z zapisami Prawa farmaceutycznego technik farmaceutyczny może pracować również w sklepach zielarsko-medycznych i punktach aptecznych, gdzie będzie uprawniony do wydawania wszelkich dostępnych tam produktów leczniczych. Nadto stosownie do art. 70 ust. 2b Prawa farmaceutycznego technik posiadający trzyletni staż pracy w aptekach ogólnodostępnych może być kierownikiem punktu aptecznego.

Oczywiście, tak jak każdy obywatel, technik farmaceutyczny może także założyć aptekę. Prawo zobowiązuje go jednak do zatrudnienia kierownika apteki, spełniającego przesłanki określone w przepisach Prawa farmaceutycznego.

Różnice w uprawnieniach farmaceuty i technika farmaceutycznego

Wprawdzie technicy farmaceutyczni, jak i farmaceuci w ramach swoich uprawnień zawodowych są upoważnieni do wydawania z apteki produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych na podstawie recepty, zapotrzebowania podmiotu wykonującego działalność leczniczą oraz bez recepty, to jednak wyłącznie do kompetencji farmaceutów należy wydawanie określonej grupy leków, a także wydawanie bez recepty lekarskiej w przypadku nagłego zagrożenia życia produktu leczniczego zastrzeżonego do wydawania na receptę, jak również wystawianie recepty farmaceutycznej w przypadku nagłego zagrożenia zdrowia pacjenta.

Wyłączenie w powyższych czynnościach techników farmaceutycznych ogranicza ich

samodzielność, w związku z czym konieczne jest zapewnienie w aptece w godzinach jej pracy obecności uprawnionego farmaceuty. W aptece przecież w każdej chwili może pojawić się pacjent proszący o leki, których technik nie może mu wydać.

Odpowiedzialność

W przypadku przekroczenia przez technika farmaceutycznego swoich uprawnień zawodowych powstaje z tego tytułu odpowiedzialność na kilku płaszczyznach.

W pierwszej kolejności należy wskazać na odpowiedzialność administracyjną podmiotu prowadzącego aptekę za bezprawne czynności dokonane przez technika farmaceutycznego w zakresie nieprzysługujących mu uprawnień. Kontrolowanie obrotu środkami odurzającymi, substancjami psy-

TECHNIK FARMACEUTYCZNY MOŻE PRACOWAĆ RÓWNIEŻ W SKLEPACH ZIELARSKO-MEDYCZNYCH I PUNKTACH APTECZNYCH, GDZIE BĘDZIE UPRAWNIONY DO WYDAWANIA WSZELKICH DOSTĘPNYCH TAM PRODUKTÓW LECZNICZYCH.

REKLAMA

suplement diety
sanostol
Immuno

Wspiera odporność w okresie jesienno-zimowym*

- Ekstrakt z bzu czarnego i dzikiej róży, z witaminą C oraz cynkiem
- Zawiera tylko naturalną witaminę C
- Zawiera cynk

Naturalnie na zdrowie

www.sanostol.pl

Takeda Producent: Takeda Pharma Sp. z o.o.

TECHNIK FARMACEUTYCZNY ODBYWA PRAKTYKĘ NA PODSTAWIE UMOWY O PRACĘ ZAWARTEJ NA CZAS NIEOKREŚLONY LUB NA CZAS OKREŚLONY W CELU ODBYCIA PRAKTYKI.



STOSOWNIE DO ART. 70 UST. 2B PRAWA FARMACEUTYCZNEGO TECHNIK POSIADAJĄCY TRZYLETNI STAŻ PRACY W APTEKACH OGÓLNODOSTĘPNYCH MOŻE BYĆ KIEROWNIKIEM PUNKTU APTECZNEGO.

chotropowymi i prekursorami kategorii 1 i 4 należy bowiem do zadań Inspekcji Farmaceutycznej.

Kolejnym podmiotem pociągniętym do odpowiedzialności będzie kierownik apteki, bowiem to do jego obowiązków należy m.in. organizacja pracy w aptece, polegająca między innymi na przyjmowaniu, wydawaniu, przechowywaniu i identyfikacji produktów leczniczych i wyrobów medycznych, prawidłowym sporządzaniu leków recepturowych i leków aptecznych oraz udzielaniu informacji o lekach oraz nadzór nad praktykami studenckimi oraz praktykami techników farmaceutycznych.

Sam technik również może zostać pocią-

gnięty do odpowiedzialności na podstawie art. 131 ust. 2 Prawa farmaceutycznego, zgodnie z którym osoba, która nie posiadając uprawnień zawodowych, wydaje z apteki produkt leczniczy, podlega karze grzywny. Technicy farmaceutyczni nie ponoszą jednak odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Duża liczba techników na rynku farmaceutycznym oraz utarta praktyka w zakresie pozostawiania pełnej samodzielności technikom przez prowadzących apteki, przy niższym poziomie wynagrodzeń tej grupy zawodowej, powodują ciągłe konflikty na linii farmaceuci – technicy. Z jednej strony magistrzy wskazują, iż wykształcenie techników zdobyte w dwuletnich szkołach policealnych ujmuje randze ich zawodu oraz że niemożliwe jest zdobycie przez techników niezbędnej wiedzy w tym czasie. Z drugiej strony technicy sprzeciwiają się nawet o połowę niższymi pensjami w stosunku do wynagrodzeń farmaceutów przy tej samej pracy. Zastanowić się jednak należy nad ideą tych zawodów, którą jest przecież dobro pacjenta i to ono powinno stanowić najwyższą wartość. Spójrzeć trzeba także na rzeczywistość i statystyki, z których wynika, iż mimo dużej liczby farmaceutów na rynku, nie są oni w stanie sprostać zapotrzebowaniom aptek na personel medyczny, co ograniczy dostęp pacjentów do leków. Pomiedzy zawodami powinien zostać zatem wypracowany konsensus i dążenie do jak najlepszej współpracy mającej na celu dobro nadrzędne – zdrowie i życie pacjentów, które zabezpieczone będzie tylko wtedy, gdy lek mogący uratować życie, będzie zawsze dostępny. ■



Izabela Libera

Radca prawny, prowadzi własną kancelarię od 2005 r., współpracowała z wiodącymi polskimi kancelariami prawnymi. Posiada kilkunastoletnie doświadczenie w obsłudze spółek handlowych oraz prowadzeniu sporów sądowych. Zajmuje się prawem cywilnym, w tym prawem nieruchomości i służebnościami, prawem farmaceutycznym i procedurą cywilną. Jest mediatorem Polskiego Centrum Mediacji.

Paso trading



Plaster opatrunkowy jałowy Pasocare MED. Przeznaczony jest do absorbowania krwi lub wysięków z rany oraz jej ochrony przed infekcjami. Wykonany z włókny, przeznaczony do jednorazowego użytku. Dostępny w różnych rozmiarach.